

Den klimavenlige have Skovhave eller permakulturhave!

Tekst: Henrik Bugge Mortensen

Foto: Birgit Melgaard, Henrik Bugge Mortensen

En permakulturhave – det lyder umiddelbart avanceret, men sådan forholder det sig slet ikke. En permakulturhave eller en skovhave, som den også kaldes, er en haveform, der bygger på principperne i den naturlige skov. Man efterligner så at sige skovens mangfoldighed med en blanding af spiselige planter, buske, træer og urter. På den måde får man også en have med en lang vækstsæson, der som skoven, kan forsyne husholdningen med frugter, bær, nødder, grøntsager og urter. Skovhavens planter bidrager ligeledes til klimaindsatsen ved at optage CO₂.

Ved at skabe et skovlignende miljø, får man ikke alene en spændende have, men også en have der ikke kræver den store vedligeholdelse – en have med en større biodiversitet, der tiltrækker liv i form af bier og andre nyttedyr. Birgit Melgaard og Tina Kjær Bach, begge fra Skørping, har kastet sig ud i projektet med at anlægge skovhaver.

Jeg blev inspireret til at gå i gang efter at have hørt et foredrag, fortæller Birgit Melgaard. Vi er på ingen måde eksperter, for vi er stadig på en rejse, hvor vi forsøger at lære og tilegne os ny viden. Det er utrolig spændende, og vi håber, at mange flere vil blive inspireret til at gøre noget lignende.

En skovhave er noget, vi alle kan etablere i vores villahave, og uanset om den er stor eller lille. Det er en have, hvor der er plantet ret tæt, og hvor der er meget skyggefuldt i forhold til en traditionel prydhave med åbne græsarealer. Træer og buske står dog ikke tættere, end man er sikker på, at der kommer lys ned til urter og grøntsager, tilføjer Tina Kjær Bach. Idéen er, at man planter i lag og på den måde efterligner naturens økosystem. I en skovhave er der træer med nødder, frugttræer, bærbuske, slyngplanter, etårige og flerårige grøntsager samt bunddække. Mange af skovens spiselige urter som f.eks. skovsyre og sødsøkærme kan man også dyrke i en permakulturhave. Man designer en have med forskellige typer

afgrøder, der kommer år efter år. Fidusen er, at der ikke er ét tidspunkt, hvor man høster, for det gør man hele året og ikke kun én gang, men flere gange. Der er rig mulighed for at udfolde sig og skabe flotte æstetiske opholdsrum, når man designer sin skovhave. Og tænk, hvor megen tid man sparer, da en skovhave mere eller mindre passer sig selv.

Vil du vide mere ...

Permakultur og skovhave

Tid: Onsdag 24. april kl. 19.00-20.45

Sted: Støvring Bibliotek

Bliv klogere på, hvad en skovhave er. Selv på et forholdsvist lille areal, er det muligt at etablere din helt egen skovhave. Magda Bazuin står bag "Himmerlands Urte- og Sansehaver" i Støvring og deler ud af sin viden om skovhaver.

Skovhavebesøg

Tid: Fredag 31. maj kl. 16.30

Sted: Himmerlands Urte- og Sansehaver,
Hæsumvej 74, 9530 Støvring

Gå med i skovhaven. En skovhave handler mere om indretning af haven end om størrelse. Så selv på et forholdsvist lille areal er det muligt at etablere din helt egen skovhave. Magda Bazuin viser rundt i skovhaven.

Begge arrangementer er gratis.

En have i lag

En skovhave er som den naturlige skov organiseret i flere lag. Det øverste lag består af høje træer – både nåltræer, lysåbne løvtræer som lind, birk, mirabel, pil og fuglekirsebær. Herunder står bl.a. frugttræer og nøddebuske. Under disse mellemstore buske som brombær, ribs og solbær. Herefter kommer laget med urter, flerårige grøntsager og dækplanter, der vokser helt tæt på jorden.

Det er ikke så kompliceret, for de fleste haveejere har allerede begyndelsen til det, der kan blive en skovhave, fortæller Tina Kjær Bach. Jorden forarbejdes så lidt som muligt. Man går ikke på jorden, og man graver ikke i bedene, når de først er etableret. Der udlægges trædesten, og i stedet for at grave i jorden lægger man kompost ovenpå jorden og planter i det. I en

Birgit Melgaard og Tina Kjær Bach.

Litteratur om skovhaver

Bogen om permakultur

af Mira Illeris og Esben Schultz

Permakulturhaven

af Karoline Nolsø Aaen og Tycho Holcomb

Den spiselige permahave

af Birgit Rothmann

Mad med flerårige grøntsager

af Thea Hestbjerg, Kaoline Nolsø Aaen og Tycho Holcomb

skovhave skal man ikke rundt med skuffejernet for at fjerne ukrudt. Som når landmanden pløjer sin jord, slipper der også CO₂ ud i atmosfæren, når vi roder i havens jord. Det undgås i en skovhave, hvorfor denne havetype har et kæmpe potentiale, hvis rigtig mange begynder at omlægge til skovhaver i hele verden. En skovhave er altså også en måde at lagre CO₂ på.

Der findes ikke affald i en skovhave, for det er en vigtig ressource, der lægges ovenpå bedene. Det kan f.eks. være visne blade, smågrene og kompost, der indeholder næringsstoffer, der langsomt frigives til jorden i takt med, at plantemateriale nedbrydes.

Kartofler dyrket i tang, halm eller blade

Uden på nogen måde at grave i jorden, har jeg med god succes prøvet at lægge kartofler i tang. Halmballer kan også bruges, og blade supplerer Birgit Melgaard. Sidste sommer lagde jeg kartofler direkte på en del af

græsplænen. Kom først ca. 30 cm kompost på og derefter et lag blade. Jeg tilføjede også gødning i form af komøg, hvilket viste sig ikke at være nødvendig. Trods massiv tørke i juni måned måtte jeg ikke vande en eneste gang. Der var rigeligt med fugtighed i jorden, og jeg fik de fineste kartofler.

Mange har allerede planter i deres have, som kan indgå i en skovhave f.eks. frugttræer og bærbuske. Og rigtig mange af de stauder, som gror i traditionelle haver, er spiselige og kan også indgå i en skovhave, fortæller Tina Kjær Bach. F.eks. sankthansurt, hvor de spæde forårsskud er spiselige. Skud fra hosta kan tilberedes som asparges og stolt-henriks gåsefod, også kendt som nordens quinoa, kan tilberedes som spinat. Frøene kan bruges i grød eller kværnes til mel. Det er en spændende verden, der åbner sig, når man først får taget fat og tilegnet sig større viden ved at snakke med andre og læse forskellige fagbøger.

Det er meget simpelt at anlægge en skovhave, hvis man følger nogle få principper, men der er også rig mulighed for at nørde. Har man f.eks. en kuperet grund, kan man også lave vandopsamlingssteder, så man altid har vand i haven. Det tiltrækker også bl.a. frøer, der tager sneglene i skovhaven. Som du nok kan høre, er vi rimeligt begejstrede. Vi er stadig nybegyndere, men vi synes, det haster med, at vi alle gør en indsats for klimaet, for jorden brænder under os.

Birgit Melgaard og Tina Kjær Bach har sammen med andre interesserede dannet en skovhavegruppe. Læs mere på **Facebook/Permakultur Rebild**

